پژوهشنامهٔ ایرانی سیاست بین الملل، دورهٔ ۱۲، شمارهٔ ۱، شمارهٔ پیاپی ۲۳، پاییز و زمستان ۱۴۰۲
دورهٔ انتشار: شش ماهنامه * شاپا چاپی: 3472-2322 * شاپا الکترونیک: 3402-2717
https://doi.org/10.22067/irlip.2023.76205.1267
مـــقالهٔ پژوهشـــی
تاریخ دریافت : ۱۴۰۱/۰۱/۲۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۱۶

اعمال فراسرزمینی قانون اروپایی حفاظت از داده‌های شخصی در آمریکا

محمدعلی شریفی‌کیا[۱] فریده شعبانی جهرمی[۲]

چکیده

در عصر حاضر، لزوم حمایت از داده‌های شخصی کاربران در فضای مجازی، امری گریزناپذیر است؛ بنابراین، حکومت‌ها و سازوکارهای منطقه‌ای و بین‌المللی مانند اتحادیه اروپا نیز دست به فعالیت‌های تقنینی در این عرصه زده‌اند. ازیک‌سو، برداشت غالب دربارهٔ قوانین مصوب درون اتحادیه اروپا این است که اجرای این قوانین، محدود به سرزمین دولت‌های تشکیل‌دهندهٔ این نهاد منطقه‌ای است و ازسوی‌دیگر، از مفاد آخرین سند حفاظت از دادهٔ اروپا (GDPR, 2016) چنین برداشت می‌شود که ویژگی فرامرزی داشته و در خارج از مرزهای اتحادیه نیز قابل‌اعمال است. پژوهش حاضر نیز با استفاده از روش تحلیلی-توصیفی در تلاش است با بررسی متن این سند و نسخهٔ پیشین آن (DPD, 1995) و مهم‌ترین پرونده‌های مطرح‌شده در دیوان دادگستری اتحادیه اروپا دربارهٔ انتقال داده‌های شخصی کاربران اروپایی به ایالات متحده آمریکا، امکان اعمال فرامرزی این سند را در کشورهای غیرعضو اتحادیه، مانند آمریکا، واکاوی کند. سرانجام، یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که با توجه به قدرت سیاسی و اقتصادی قابل‌توجه اتحادیه، تعداد زیاد کاربران اروپایی در فضای نت، تفاسیر و آرای ارائه‌شده توسط دیوان اروپا، پیشینهٔ سازوکارهای انتقال داده بین اروپا و آمریکا، و همچنین، ضمانت اجراهای پیش‌بینی‌شده در این سند، می‌توان گفت، درعمل، این مقررات، ویژگی فرامرزی دارند و در خارج از اتحادیه نیز اعمال می‌شوند.

کلیدواژه‌ها: اعمال فرامرزی قوانین اروپا، حفاظت از داده‌های شخصی، راهنمای حفاظت از داده (۱۹۹۵)، مقررات عمومی حفاظت از داده‌های شخصی (۲۰۱۶)، ایالات متحده آمریکا

---

۱ . کارشناس ارشد رشته حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه تهران، ایران، نویسنده مسئول:
(mo.ali.kia@gmail.com / ali.ghadamgahi@ut.ac.ir)
۲ . استادیار، دانشکده حقوق ، دانشکدگان فارابی، دانشگاه تهران، ایران.(faridehshabani@ut.ac.ir)

The Ability to Apply EU law's Extraterritorially in the United States

Mohammad Ali Sharifi Kia[1], Farideh Shabani Jahromi[2]

Abstract

The need to protect users' personal data in cyberspace is inevitable nowadays, thus governments and regional and international mechanisms such as the European Union have also taken legislative actions in this regard. On the other hand, the interpretation of the framework of laws adopted within the European Union is that the implementation of these laws is also limited to the territory of the constituent states of this regional body, while the provisions of the latest European Data Protection Document (GDPR: 2016) shows that it has extraterritorial character and can be applied outside the borders of the union. Therefore, this study uses a descriptive analytical method to examine the text of this document and its previous version (DPD: 1995), and the most important cases before the European Union Court of Justice regarding the transfer of eeeeee eeeeeer'' rrr aaaa1 ttt t t United States of America to clarify the possibility of cross-border application of this document in non-EU countries. Finally, the findings of the present study indicate that due to the significant political and economic power of the Union, the large number of European users in the Internet space, interpretations and opinions provided by the European Court, history of data transfer mechanisms between Europe and the United States, as well as the administrative mandates provided in this document, it can be said that in practice this regulation has extraterritorial character and is applied outside the union.

Key words: Extraterritorial enforcement of European laws, Personal data protection, Data protection directive (1995), General data protection regulations (2016), United States of America

۱ Master of International Law, Faculty of Law, University of Tehran, Iran
(Corresponding Author, Email: mo.ali.kia@gmail.com / ali.ghadamgahi@ut.ac.ir)
۲ Assistant Professor, Faculty of law, College of Farabi, University of Tehran, Iran

مقدمه

راهنمای حفاظت از داده‌های شخصی[1] و همچنین، مقررات عمومی حفاظت از داده‌های شخصی[2] از مجموعه قوانین حفظ حریم خصوصی و داده‌های شخصی در اتحادیه اروپا به‌شمار می‌آیند که سازمان‌ها را ملزم می‌کنند، داده‌های اشخاص را ایمن نگه دارند؛ درحالی‌که به افراد، کنترل بیشتری بر نحوه استفاده از داده‌ها می‌دهند. بندهای سه‌گانهٔ مادهٔ ۳ مقررات عمومی، هرگونه پردازش داده‌های شهروندان اروپا را در هر کجا که باشند، مشمول قواعد آن می‌داند؛ بنابراین، شرکت‌های بزرگ پردازش‌کنندهٔ داده که در کشورهای غیرعضو اتحادیه نیز مستقر هستند (برای مثال، شرکت‌های بزرگ پردازندهٔ داده که مقر اصلی فعالیت آن‌ها در ایالات متحده آمریکا است، مانند فیس‌بوک[3]، گوگل[4]، آمازون[5] و...) اگر خواهان دسترسی به داده‌های کاربران و اتباع اتحادیه اروپا باشند، باید از مفاد این مقررات عمومی پیروی کنند که این خود، به‌دلیل ویژگی فرامرزی[6] این سند قانونی است.[7]

مقررات عمومی، درعمل، نخستین قانونی است که همهٔ کشورهای عضو اتحادیه و همچنین، خدمات‌دهندگان بین‌المللی که با داده‌های شخصی شهروندان اتحادیه سروکار دارند، ملزم به رعایت مفاد آن هستند؛ درحالی‌که تا سال ۲۰۱۸ که این سند لازم‌الاجرا شد، برخی اسناد موردتوافق کشورهای اروپایی، تنها جنبهٔ توصیه‌ای در زمینهٔ قانون‌گذاری داخلی کشورها داشتند (اصول سازمان همکاری و توسعهٔ اقتصادی[8] و راهنما)، و تعدادی از مقررات دیگر، تنها دربارهٔ برخی زمینه‌های خاص ابلاغ شده و

---

۱ Data Protection Directive (1995)

ـ (DPD) ازاین‌پس در متن با عنوان «راهنما» خواهد آمد.

۲ General Data Protection Regulation (2016)

ـ (GDPR) ازاین‌پس در متن با عنوان «مقررات عمومی» خواهد آمد.

۳ Facebook

۴ Google

۵ Amazon

۶ Extra-Territorial in Scope

۷ https://gdpr.eu/

۸ در اواخر دههٔ ۱۹۸۰، کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعهٔ اقتصادی، تدوین مقررات عمومی‌ای را ضروری دانستند که به هماهنگ کردن قوانین ملی حفظ حریم خصوصی کمک کند و درعین‌حال که از حقوق بشر حمایت می‌کند، از بروز وقفه در انتقال جریان‌های بین‌المللی داده نیز جلوگیری کند. این مقررات در قالب یک توصیه‌نامه از سوی شورای OECD، توسط گروهی از کارشناسان و متخصصان دولتی در ۲۲ ماده، تهیه و در ۲۳ سپتامبر ۱۹۸۰ به‌تصویب رسید و قابل‌اجرا شد و پس‌ازآن، بسیاری از کشورهای عضو این سازمان یا قواعد

دست به قاعده‌سازی زده‌اند (Directive[1], 2006; Directive[2], 2002).

نکتهٔ قابل‌توجه و شاید جدید دربارهٔ مقررات عمومی، ویژگی فرامرزی[3] و قابلیت اعمال آن بر شرکت‌های خدمات‌دهنده و نهادهای ارائه‌دهندهٔ خدمات مجازی و الکترونیکی، در ورای مرزهای سرزمینی اتحادیه اروپا و خارج از آن است. همان‌گونه که در بخش قلمرو سرزمینی این مقررات عمومی نیز اشاره شده است:

«اعمال این قانون تنها برای سازمان‌های درون اتحادیه اروپا لازم‌الاجرا نیست، بلکه سازمان‌هایی که داده‌های شخصی مرتبط با افراد درون اتحادیه اروپا را برای پیشنهاد کالا یا خدمات پردازش می‌کنند، صرف‌نظر از اینکه پرداخت به چه شکلی باشد، یا رفتار اشخاص موضوع داده را درون اتحادیه اروپا، بررسی و نظارت[4] می‌کنند نیز مشمول اجرای این قانون هستند؛ حتی اگر در خارج از اتحادیه اروپا باشند یا تابعیت اروپایی نداشته باشند (GDPR, chapter 1, article, 3)».

ضمانت اجرای این مقررات عمومی در اصل این است که نقض مقررات مندرج در مقررات عمومی می‌تواند جریمه‌های بسیار سنگینی برای شرکت‌ها یا نهادهای سرپیچی‌کننده داشته باشد؛ تاآنجاکه در برخی موارد به دادگاه‌های ملی و منطقه‌ای مجوز داده شده است تا جریمه‌های مالی تا سقف ۲۰ میلیون یورو یا ۴ درصد کل تراکنش سالیانهٔ آخرین سال مالی شرکت خاطی را برای جبران خسارت زیان‌دیدگان درنظر بگیرد (GDPR, chapter 8, article 83).

شاید در نگاه نخست، مبلغ ۲۰ میلیون یورو در مقایسه با درآمد سالانهٔ برخی پیشگامان عرصهٔ خدمات سایبر

پیشین خود را با آن هماهنگ کردند یا دست به تدوین قواعد جدید در راستای محتویات این راهنما زدند؛ البته گفتنی است، این رهنمودها همراه با یک یادداشت توضیحی به‌منظور فراهم کردن اطلاعات موردنیاز دربارهٔ بحث‌ها، استدلال‌ها، و منطقی که بر ساختار آن‌ها تأکید دارد، ارائه و در سال ۲۰۱۳ توسط همان سازمان به‌روزرسانی شده است:

ـ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)

۱. مقررات عمومی نگهداری داده‌های شخصی تولید و پردازش‌شده در چارچوب تأمین خدمات ارتباطی الکترونیکی (۲۰۰۶):

DIRECTIVE 2006/24/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 15 March 2006.

۲. مقررات عمومی حفظ حریم خصوصی و ارتباطات الکترونیکی:

DIRECTIVE 2002/58/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 12 July 2002/ concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications).

۳ Extra-Territoriality in Scope

۴ Monitor

در جهان امروزی، مبلغ بسیار ناچیزی به‌نظر برسد، ولی بخش دوم جریمه‌های پیش‌بینی‌شده توسط این مقررات عمومی به مبالغ بسیار بالاتری خواهد رسید؛ برای مثال، براساس گزارش یکی از سایت‌های معتبر تجزیه‌وتحلیل داده‌های مالی، سود سالیانهٔ شرکت مایکروسافت[1] در سال ۲۰۲۰، ۴۴/۲۸ میلیارد دلار آمریکا[2] برآورد شده است (https://www.statista.com/statistics/267808/net-income-of-microsoft-since-2002)، که دراین‌صورت، اگر این شرکت در سال ۲۰۲۱ توسط دادگاه‌های اتحادیه یا محاکم ملی دیگر در کشورهای غیر اتحادیه اروپا، با جریمه‌ای برابر ۴ درصد سود سال ۲۰۲۰ خود روبه‌رو شود، باید حدود ۱/۷۶ میلیارد دلار بپردازد که به‌مراتب، بالاتر از مبلغ ۲۰ میلیون یورو خواهد بود.

بنابراین، با توجه به اینکه ازیک‌سو، بزرگ‌ترین خدمات‌دهندگان فضای سایبر فعلی جهان، شرکت‌هایی با تابعیت ایالات متحده هستند و این شرکت‌ها برای ارائهٔ خدمات به گردآوری و پردازش داده‌های شخصی افراد نیاز دارند و ازسوی‌دیگر، اتحادیه اروپا با تصویب راهنما و مقررات عمومی، قصد حفاظت از داده‌های شخصی اتباع خویش را در فرایندهای پردازش و انتقال داده‌ها دارد و قوانین اتحادیه اروپا نیز بر کشورهای غیرعضو، بدون توافقات رسمی و رضایت کشور ثالث قابل‌اعمال نیستند، در پژوهش حاضر، ابتدا اشاره‌ای کلی به برخی ویژگی‌ها و همسانی‌های مهم راهنمای حفاظت از دادهٔ اروپا و مقررات عمومی حفاظت از داده‌های شخصی، که به‌نوعی نسخهٔ به‌روزشدهٔ راهنما است (Ghadamgahi, 2021, 53)، خواهد شد و پس‌ازآن، سازوکارهای انتقال داده بین اروپا و ایالات متحده و همچنین، برخی از مهم‌ترین آرای قضایی دیوان دادگستری اروپا دربارهٔ مشروعیت انتقال داده‌های شهروندان اروپا به این کشور بررسی خواهد شد. سرانجام نیز با درنظر گرفتن موارد بیان‌شده و بحث‌های یادشده، به این پرسش پاسخ خواهد داد که «اتحادیه اروپا با تصویب مقررات عمومی اروپایی تاچه‌حد در اعمال قوانین خود در ورای مرزهایش و سرزمین یک کشور ثالث (یا غیرعضو) مانند ایالات متحده، موفق بوده است؟»

۱. پیشینهٔ پژوهش

در بررسی پیشینهٔ پژوهش‌های انجام‌شده، مقاله یا نوشته‌ای یافت نشد که به‌طور مشخص، اعمال فرامرزی مقررات حفاظت از داده‌های شخصی اروپا در ایالات متحده آمریکا را بررسی کرده باشد، اما موضوعات مشابهی در زمینه‌های مرتبط وجود داشت که به‌عنوان نمونه به برخی از آن‌ها اشاره شده است.

---

۱. Microsoft

۲. 44.28 Million Dollars (U.S)

محمدتقی کروبی در کتابی با عنوان «اتحادیه اروپا و بحث حمایت از داده‌های شخصی و حریم خصوصی در ارتباطات الکترونیکی» در پی بررسی کنوانسیون حمایت از افراد در پردازش خودکار داده‌های شخصی ۱۹۸۱ و دستورالعمل‌های پارلمان و شورای اروپا از سال ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۲ بوده و به‌طور مشخص بر روند قانون‌گذاری و سیر تکامل قواعد بین‌المللی امروزی دراین‌زمینه تمرکز داشته است؛ اما همان‌گونه که اشاره شد، پایان بازهٔ زمانی این پژوهش، سال ۲۰۰۲ بوده و به موضوع مقررات عمومی حفاظت از دادهٔ اتحادیه را که در سال ۲۰۱۶ تصویب شد، توجه نداشته است.

بیتا نجفی شوشتری در پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد خود با عنوان «نقش مراجع حمایت از داده‌های شخصی با نگاهی به آیین‌نامهٔ حمایت از داده‌های ۲۰۱۶ اتحادیه اروپا» نحوهٔ عملکرد مراجع عمومی و مستقلی را که توسط پارلمان اروپا برای نظارت بر حسن اجرای این مقررات عمومی در سرتاسر اتحادیه و به‌صورت موردی در کشورهای عضو پیش‌بینی شده است (مقام ناظر)، بررسی کرده و اشاره‌ای نیز به عملکرد کمیتهٔ حمایت از دادهٔ اتحادیه اروپا داشته است. البته همان‌گونه که از عنوان پژوهش یادشده پیداست، موضوع اصلی آن، مراجع به‌وجودآمده توسط اتحادیه برای نظارت بر اجرای مقررات یادشده بوده و اشارهٔ چندانی به مفاد حمایتی بیان‌شده دربارهٔ اعمال فرامرزی این مقررات در کشورهای غیرعضو مانند ایالات متحده آمریکا ندارد.

فلور قاسم‌زاده و *لیلا رئیسی دزکی* در مقاله‌ای با عنوان «چالش‌های نظام حقوقی ایران در نقض داده‌های شخصی و حریم خصوصی در فضای سایبر» مشکلات نظام حقوقی ایران را در بازدارندگی از نقض حریم خصوصی و داده‌های شخصی در فضای سایبر بررسی کرده و با اشاره به دستاوردهای مثبت و برخی معضلات این نظام حقوقی، پیشنهادهایی را برای شناسایی چارچوب‌های مناسب‌تر در راستای تدوین قوانین به‌روز و کاربردی و همچنین، رفع معضلات این نظام، ارائه داده است؛ اما مورد مطالعهٔ این پژوهش، تنها بررسی حقوق ایران بوده و فقط اشاره‌هایی جزئی به مقررات عمومی اروپایی موردنظر پژوهش حاضر کرده‌اند.

آمنه صرامی در مقاله‌ای با عنوان «بررسی موافقت‌نامهٔ انتقال فرامرزی داده‌های شخصی بین ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا؛ با نگاهی به قوانین جمهوری اسلامی ایران» اصول حریم خصوصی بندرگاه ایمن و سپر حریم خصوصی اروپا را بررسی، و با دیدگاهی کلی، برخی مفاد این سازوکارهای انتقال داده را تشریح کرده است. همچنین، نویسنده اشارهٔ کوتاهی به الزامات حقوقی انتقال فرامرزی داده در جمهوری اسلامی ایران داشته است؛ اما در پژوهش حاضر، مفاد مندرج در متن این سازوکارها، چندان حائز اهمیت

نبوده و تمرکز اصلی بحث بر اهمیت مقررات عمومی اتحادیه اروپا است که ایالات متحده را به طراحی و اجرای چنین سازوکارهایی وادار می‌کند.

۲. راهنمای حفاظت از دادهٔ اتحادیه اروپا و سند مقررات عمومی

در اکتبر سال ۱۹۹۵، پارلمان و شورای اروپا یک سازوکار قانونی را با عنوان «راهنمای حفاظت از داده‌های شخصی» تصویب کردند که هدف اصلی آن «حفاظت از افراد در رابطه با پردازش داده‌های شخصی و آزادی گردش این نوع داده‌ها» اعلام شد (DPD, Cf. Directive n. 95/46/ce). مصوبهٔ یادشده درعمل، در مقام راهنمای کشورهای عضو اتحادیه ظاهر شد که چارچوب‌های قانون‌گذاری در حیطهٔ پردازش داده‌های شخصی شهروندان اتحادیه را مشخص می‌کرد.

نویسندگان این راهنما دربارهٔ علت لزوم پیروی کشورهای عضو اتحادیه از آن، در مقدمه چنین شرح داده‌اند که ازآنجاکه اهداف جامعهٔ اروپایی، همان‌گونه که در عهدنامهٔ تشکیل اتحادیه اروپا بیان شده است، شامل ایجاد اتحادی نزدیک‌تر بین مردم اروپا، پرورش دادن روابط نزدیک‌تر بین کشورهای اتحادیه، تضمین پیشرفت‌های اقتصادی و اجتماعی با از بین بردن موانعی که اروپا را از هم جدا می‌کند، بهبود شرایط زندگی مردم اروپا، حفظ و تقویت صلح و آزادی و ترویج دموکراسی برپایهٔ حقوق اساسی به‌رسمیت‌شناخته‌شده در قانون اساسی کشورهای اروپایی و همچنین، حقوق مندرج در کنوانسیون اروپایی برای حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، است (DPD, introduction, para: 1) و همچنین، به‌این‌سبب که نظام‌های پردازش داده برای خدمت به نوع بشر طراحی شده‌اند، بنابراین، لازم است که فارغ از ملیت یا اقامتگاه شخص حقیقی، به حقوق و آزادی‌های اساسی وی، به‌ویژه حق بر حریم خصوصی او، احترام گذاشته و همچنین، به پیشرفت اقتصادی و اجتماعی و گسترش تجارت و رفاه افراد کمک کنیم (DPD, Introduction, para, 2))؛ به‌این‌ترتیب، نویسندگان این راهنما، به هماهنگی آن با بند ۸ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر و حمایت از آزادی‌های اساسی (برای داشتن زندگی خصوصی شخصی و خانوادگی) اشاره کرده‌اند (Users data protection, 2018, 9).

این راهنما، سه اصل کلی شفافیت[۲] هدف مشروع[۱] و تناسب[۲] را برای قانونگذاری به کشورهای عضو

---

۱. همچنین:
Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as amended by Protocols: No. 11 and 14, article: 8.

۲ Transparency

پیشنهاد می‌دهد که به‌نظر می‌رسد، ازیک‌سو، ارتباط مفهومی آشکاری با اصول معرفی‌شده توسط سازمان همکاری و توسعهٔ اقتصادی دراین‌زمینه دارند (Ghadamgahi, 2021, 47)، و ازسوی‌دیگر، به‌طور مشخص از کشورهای عضو می‌خواهد که از شهروندانشان در برابر نقض حقوق بنیادین شهروندی و آزادی‌های فردی، به‌ویژه در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی آن‌ها حمایت کنند، و درعین‌حال، از گردش جریان آزاد داده‌ها حمایت کرده و هرگونه محدودسازی این جریان در بین کشورهای عضو اتحادیه، ممنوع است (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31995L0046, articles: 1-2).

راهنمای یادشده نیز مانند اصول سازمان توسعه و همکاری اقتصادی، جنبهٔ پیشنهادی داشته و هنوز الزام قطعی‌ای برای رعایت جزئی مفاد و موارد مربوط به حفاظت از داده‌های شخصی توسط ارکان رسمی اتحادیه اروپا به کشورهای عضو ابلاغ نشده است و تااین‌زمان معمولاً هر کشوری، خود دراین‌باره قاعده‌سازی کرده است (البته این راهنما که خود دربرگیرندهٔ همهٔ اصول یادشده است، نقش بسزایی در شکل‌گیری قواعد جدید تدوین‌شده دراین‌زمینه توسط کشورهای عضو داشته است؛ همان‌گونه که در ادامه اشاره خواهد شد، پس از لازم‌الاجرا شدن مقررات عمومی، برخی کشورهای عضو در مقدمهٔ متون قوانینی که تصویب می‌کنند، بر ایجاد هماهنگی‌های جدید با متن این سند تأکید کرده و قوانین پیشین را که در راستای این راهنما بودند، نسخ می‌کنند).

این راهنما از اصول اولیهٔ حفاظت از داده‌ها که در کنوانسیون ۱۰۸[۳] آمده است، پیروی می‌کند، اما شامل شش معیار برای مشروعیت پردازش داده‌ها است که در کنوانسیون، مشخص نشده است. به‌این‌معنا که

---

۱ Legitimate purpose

۲ Proportionality

۳. در اوایل دههٔ ۱۹۷۰، شورای اروپا به این نتیجه رسید که مادهٔ ۸ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر در پرتو پیشرفت‌های جدید، به‌ویژه با توجه به استفادهٔ روزافزون از فناوری اطلاعات، دارای کاستی‌هایی است که عبارتند از: عدم‌اطمینان دربارهٔ آنچه تحت پوشش «زندگی خصوصی» قرار می‌گیرد، تأکید بر محافظت در برابر مداخلهٔ مقامات دولتی و فقدان رویکرد فعال‌تر، همچنین، مقابله با سوءاستفادهٔ احتمالی از اطلاعات شخصی توسط شرکت‌ها یا سایر سازمان‌های مرتبط در بخش خصوصی. این مسئله موجب ارائهٔ دو توصیه توسط کمیتهٔ وزیران به کشورهای عضو شد، تا تمام اقدامات لازم را برای اجرای برخی اصول مربوط به حفاظت از حریم خصوصی افراد در بخش خصوصی و عمومی انجام دهند، که سرانجام، منجر به تصویب کنوانسیون حفاظت از داده‌ها در سال ۱۹۸۱ و در استراسبورگ شد که به‌عنوان کنوانسیون ۱۰۸ نیز شناخته شده و نخستین ابزار الزام‌آور قانونی در سطح بین‌المللی برای حفاظت از داده‌ها است. هدف کنوانسیون این بود که در قلمرو هریک از طرفین و برای هر شخصی، صرف‌نظر از ملیت یا محل اقامت، احترام به حقوق و آزادی‌های اساسی و به‌ویژه حق او بر حفظ حریم خصوصی، با توجه به پردازش خودکار داده‌های شخصی مربوط به مفهوم (داده‌های شخصی) را تضمین کند. دردسترس در نشانی زیر:
https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol.

براساس آن، داده‌های شخصی، تنها درصورتی قابل‌پردازش هستند که شخص موضوع داده، به‌گونه‌ای واضح رضایت داده باشد (Hustinx, 2017, 10-12)، یا پردازش داده به‌منظور اجرای قراردادی که شخص موضوع داده یک طرف آن است انجام شود، یا برای رعایت یک تعهد قانونی، برای اجرای یک عملیات دولتی، به‌منظور حفاظت از منافع حیاتی شخص موضوع داده، یا حفاظت از منافع مشروع کنترل‌کننده باشد؛ به‌استثنای مواردی که این منافع تحت تأثیر منافع شخص موضوع داده قرار گرفته باشد، که به‌نظر می‌رسد، استثنای یادشده در راهنما، بر اولویت منافع شخص موضوع داده بر منافع کنترل‌کننده‌ها از نظر تدوین‌کنندگان آن، تأکید خاصی دارد.

با گذشت چند سال از تصویب راهنمای حفاظت از داده، «اتحادیه اروپا پس از مدت‌ها مذاکره بر سر پیشنهاد اولیه‌ای که توسط شورای اروپا در سال ۲۰۱۲ مطرح شده بود، به‌منظور حمایت از حریم خصوصی افراد و حفاظت از داده‌های شخصی آنان در فضای سایبر، مجموعه قوانینی را در قالب مقررات عمومی حفاظت از دادهٔ اتحادیه اروپا[1] تصویب[2] و اجرا[3] کرد که پس از لازم‌الاجرا شدن آن در سال ۲۰۱۸، جایگزین راهنمای حفاظت از دادهٔ اتحادیه اروپا (Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995) شد و همهٔ کشورهای عضو اتحادیه ملزم به هماهنگ‌سازی نظام حمایت از دادهٔ خود با آن شدند» (Ghadamgahi, 2021, 4). گفتنی است، درحال‌حاضر سند مقررات عمومی حفاظت از داده، مهم‌ترین سند حقوقی بین‌المللی برای حفاظت از داده‌های شخصی کاربران فضای سایبر است و همهٔ نهادهایی که قصد پردازش و انتقال داده‌های کاربران اروپایی را دارند، ملزم به رعایت مفاد آن هستند.

۳. اصول حریم خصوصی بندرگاه ایمن[4] و سپر حفاظتی حریم خصوصی[5] اروپا

مهم‌ترین مقررات حفاظت از داده در اتحادیه اروپا تا سال ۲۰۰۰، همان راهنمای حفاظت از دادهٔ مصوب سال ۱۹۹۵ بوده است که براساس آن، انتقال داده‌های شخصی شهروندان اروپایی به کشورهای ثالث، ممنوع و غیرمجاز است. اما بند ۶ مادهٔ ۲۵ این راهنما به کمیسیون حفاظت از دادهٔ اروپا اجازه می‌دهد که

---

۱ General Data Protection Regulations (2018)

۲ April, 14, 2016

۳ May, 25, 2018

۴ Safe Harbor principles (2000)

۵ U.S – EU Privacy Shield (2016)

کشور ثالثی را که سطح مناسبی از حمایت از داده‌های شخصی را اعمال می‌کند، برای عملیات انتقال مجاز بشمارد تا انتقال داده‌ها به آن انجام شود (El khoury, 2015, 659).

اصول حریم خصوصی بندرگاه ایمن نیز پس از آنکه مقامات اتحادیه اروپا و ایالات متحده دریافتند که تفاوت‌های اساسی بین رژیم‌های حفاظت از دادهٔ ایالات متحده و اتحادیه اروپا سبب ایجاد اختلال یا جلوگیری از انتقال داده‌های شخصی بین اتحادیه اروپا و ایالات متحده خواهد شد، و همچنین، به‌این‌سبب که نگران بودند که این تفاوت در رویکردها بر روابط تجاری و سرمایه‌گذاری میان اتحادیه اروپا و ایالات متحده و همچنین، بسیاری از مشاغل و صنایع در هر دو سوی اقیانوس اطلس تأثیر منفی بگذارد (Weiss, 2016, 5)، به‌منظور قانونی کردن گردش جریان داده بین اتحادیه اروپا و آمریکا، توسط وزارت بازرگانی ایالات متحده در ۲۱ ژوئیه ۲۰۰۰ صادر شد (U.S. Department of Commerce, Safe Harbor Privacy Principles and Related Frequently Asked Questions, July 21, 2000) و اندکی پس‌ازآن از طریق تصمیم کمیسیون اروپا (Commission Decision 2000/520/EC, of July 26, 2000) نیز به‌رسمیت شناخته شد و به کشورهای عضو ابلاغ گردید.

اصول بندر امن اروپا-آمریکا که با عنوان اصول هشت‌گانهٔ حفظ حریم خصوصی در تجارت الکترونیک نیز شناخته می‌شوند، عبارتند از: اطلاع، انتخاب، محدودیت در انتقالات بعدی، امنیت، یکپارچگی داده‌ها، دسترسی، و اجرا[1] که هر شرکت مستقر در آمریکا می‌توانست به‌صورت داوطلبانه و با ارائهٔ گواهی تعهد به اجرای اصول یادشده به وزارت بازرگانی ایالات متحده، به این طرح بپیوندد (El khoury, 2015, 659). اگرچه برخی پژوهشگران این سازوکار را یک چارچوب خودتنظیمی مفید به‌شمار می‌آوردند که به ابزار مؤثر و نوآورانه‌ای برای حفاظت از داده‌های شخصی درحال‌انتقال به ایالات متحده تبدیل شده است (Greer, 2011, 143)، ولی در ۶ اکتبر ۲۰۱۵، دیوان دادگستری اتحادیه اروپا[2] تصمیمی صادر کرد که نظام اجرایی بندر امن را از همان روز، لغو و متوقف کرد. کما اینکه درحال‌حاضر نیز چنین است؛ تصمیم دیوان ناشی از شکایت یک تبعهٔ اتریشی به‌نام *ماکسیمیلیان شرمس*[3] از مقام نظارتی[1] حفاظت از دادهٔ ایرلند

---

۱. برای مطالعهٔ بیشتر به گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، صفحات ۲۴ و ۲۵، مراجعه شود؛ همچنین می‌توان به متن اصلی در آدرس زیر مراجعه کرد:

http://www.export.gov/safeharbor/SHPRINCIPLESFINAL.htm

۲ The Court of Justice of the European Union (CJEU)

۳ Maximillian Schrems

بود، که در ادامه به آن اشاره خواهد شد.

سرانجام با توجه به دستور دیوان و بروز انتقادها و شکایت‌های روزافزون از سازوکار بندر امن، این نظام توسط اتحادیه اروپا کنار گذاشته شد و در ۱۲ ژوئیه ۲۰۱۶، کمیسیون اروپا سپر حفاظتی حریم خصوصی اروپا-آمریکا را برای فعال‌سازی دوبارهٔ طرح انتقال داده‌ها براساس قوانین اتحادیه اروپا، سازوکاری مناسب و چارچوب سپر حریم خصوصی را برای حفاظت از داده‌های شخصی کاربران اروپایی، کافی دانست (https://www.privacyshield.gov/Program-Overview)؛ اما سرانجام در تاریخ ۱۶ ژوئیهٔ ۲۰۲۰، دیوان دادگستری اتحادیه اروپا، طی حکمی، تصمیم کمیسیون اروپا (Commission Implementing Decision (EU) 2016/1250 of 12 July 2016)، مبنی‌بر کفایت حمایت ارائه‌شده توسط سپر حفاظتی اتحادیه اروپا و ایالات متحده را، «بی‌اعتبار»[3] اعلام کرد (CJEU, 16 July 2020) و به‌این‌ترتیب، این نظام حمایتی نیز متوقف شد، ولی بنا به دلایلی، که برای نویسندگان پژوهش حاضر مبهم و نامعلوم است، سایت رسمی سپر حفاظتی حریم خصوصی، برخلاف نظر دیوان، همکاری‌کنندگان و اعضای سپر امنیتی را از مسئولیت‌های خویش در این چارچوب، معاف نمی‌داند (https://www.privacyshield.gov/Program-Overview, para, 2).

٤. مهم‌ترین پرونده‌های قضایی مطرح‌شده دربارهٔ انتقال داده‌ها به ایالات متحده

با توجه به مطالب ارائه‌شده و اهمیت سازوکارهای انتقال داده‌های شخصی از اروپا به ایالات متحده آمریکا، در این بخش، برخی از مهم‌ترین پرونده‌های مطرح‌شده در دیوان دادگستری اروپا بررسی شده‌اند. همان‌گونه که مشاهده خواهد شد، دیوان در این پرونده‌ها با ارائهٔ نظرات تفسیری و قضایی، انتقال داده‌های شخصی را به آمریکا به‌دلایل گوناگونی ازجمله عدم رعایت مفاد راهنما و مقررات عمومی حفاظت از داده، متوقف و گاهی تصمیمات کمیسیون را نیز بی‌اعتبار کرده است.

٤-١. پارلمان اروپا در مقابل شورا و کمیسیون اروپا

پس از حمله‌های (به‌ظاهر) تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱، ایالات متحده در نوامبر ۲۰۰۱ قانونی را تصویب کرد که براساس آن، شرکت‌های هواپیمایی که به مقصد یا از مبدأ آمریکا پرواز می‌کنند، می‌بایست اجازهٔ

---

۱ Data Protection Authority (DPA)

۲. ناظر حفاظت از داده، مقامی است که در کشورهای عضو اتحادیه اروپا، وظیفهٔ نظارت بر حسن اجرای GDPR و همچنین، بررسی شکایت‌های اشخاص حقیقی، از پردازشگران تخطی‌کننده از مفاد این سند را به‌عهده دارد.

۳ Invalid

دسترسی الکترونیک به داده‌های سامانه‌های رزرواسیون و کنترل خروج خود را به مقامات گمرکی و امنیت ملی این کشور بدهند؛ این اطلاعات به داده‌های «سوابق نام مسافران»[1] معروف بود (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para, 33). پس‌ازآن، کمیسیون به‌اطلاع مقامات آمریکا رساند که این قوانین جدید ممکن است با مقررات کشورهای عضو در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی و همچنین، برخی از مقررات عمومی شورا دربارهٔ آیین‌نامهٔ عملکردی سامانه‌های رزرواسیون در تضاد باشد (۲۰۰۲)؛ بنابراین، مقامات ایالات متحده، اجرایی شدن این مقررات را به‌طور موقت به‌تعویق انداختند، اما درنهایت، اقدام به جریمه کردن شرکت‌هایی کردند که از این مقررات پیروی نمی‌کنند.

درنتیجه، کمیسیون اروپا، پیش‌نویس تصمیمی را دربارهٔ کفایت حفاظت‌های ارائه‌شده توسط آمریکا، برای تصویب به پارلمان تقدیم کرد (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para: 36). پس‌ازآن شورا به‌دلیل فوریت مسئله و ضررهای اقتصادی‌ای که گریبان شرکت‌های اروپایی را می‌گرفت، از پارلمان خواست تا در اسرع‌وقت، نظر خود را دربارهٔ این تصمیم اعلام کند (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para: 37).

در تاریخ ۱۳ مارس ۲۰۰۴ پارلمان نتیجه را چنین اعلام کرد که تصمیم کمیسیون دربارهٔ مفاد و ماهیت حقوقی پیش‌نویس ارائه‌شده در زمینهٔ کفایت حفاظت موردنیاز از داده‌های شخصی، از قدرتی که مادهٔ ۲۵ راهنما برای این نهاد درنظر گرفته، پیشی گرفته است (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para: 38). سرانجام، پارلمان اروپا در آوریل ۲۰۰۴ بنا به درخواست رئیس وقت خود، پیشنهاد کمیتهٔ امور حقوقی و بازار داخلی اروپا، مبنی‌بر درخواست نظر از دیوان دادگستری اروپا، را تأیید کرد (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para: 39) و در تاریخ ۱۷ مه ۲۰۰۴ با درخواست خود از دیوان، ابطال تصمیم شورا مبنی‌بر انعقاد یک موافقت‌نامهٔ بین‌المللی میان جامعهٔ اروپا و ایالات متحده، در زمینهٔ پردازش و انتقال داده‌های سوابق نام مسافران توسط شرکت‌های هواپیمایی اروپایی به وزارت امنیت داخلی (اداره گمرکات و حفاظت از مرزها)[2] را خواستار شد (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, paras: 1-2).

سرانجام، دیوان با درنظر گرفتن جایگاه و نقش نهادهای یادشده، تصمیم شورا مبنی‌بر انعقاد توافق‌نامهٔ

---

۱. Passenger Name Records (PNR data)

۲. United States Department of Homeland Security, Bureau of Customs and Border Protection

بین‌المللی با ایالات متحده و همچنین، تصمیم کمیسیون مبنی‌بر کفایت سطح حفاظت ارائه‌شده توسط آمریکا دربارهٔ داده‌های شخصی اتباع اروپا را ابطال کرد (CJEU, JOINED CASES C-317/04 and C-318/04, para: 75). این نظر دادگاه، نخستین موردی است که یک نهاد قضایی عالی اروپا، سطح حمایت از داده‌های شخصی را در ایالات متحده در حد کفایت قلمداد نکرده و از دسترسی نهادهای آمریکایی (حتی نهادهای دولتی) به داده‌های شخصی شهروندان اروپا جلوگیری می‌کند. در ادامه به موارد دیگری از این‌گونه نظرات دیوان در پرونده‌های گوناگون اشاره خواهیم کرد.

٤-٢. شرمس علیه ناظر حفاظت از دادهٔ ایرلند (شرمس ١)

ماکسیمیلیان شرمس، فعال حقوقی اتریشی‌تبار، پس از افشاگری‌های بی‌سابقهٔ *ادوارد اسنودن*[١] (در مه ٢٠١٣ و هم‌زمان با ورودش به هنگ‌کنگ) که تا آن زمان، مدیر سامانه‌های کامپیوتری شرکت آلن همیلتون[٢] بود، به‌طور رسمی از مقام ناظر حفاظت از داده[٣] (کمیسر) ایرلند شکایت کرد. مبنای این شکایت، ادعای اسنودن مبنی‌بر طرف قرارداد بودن شرکت محل کارش[٤] با آژانس امنیت ملی آمریکا[٥] و شنود و نظارت مستقیم این آژانس آمریکایی (در غالب شرکت‌های پوششی و طرف قرارداد) بر اینترنت و سامانه‌های مخابراتی در مقیاس گسترده و جهانی بود. به‌این‌صورت که این نهاد آمریکایی، توسط شرکت‌های زیرمجموعه و طرف قرارداد خود و با استفاده از داده‌هایی که توسط شرکت‌های بزرگ خدمات‌دهندهٔ اینترنتی آمریکایی گردآوری شده و دراختیار آن قرار می‌گیرد، اقدام به پایش و کنترل اطلاعات کاربران می‌کند (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310[٦]).

این افشاگری‌ها، پیش‌زمینهٔ دادخواست شرمس به دادگاه عالی ایرلند[٧] را فراهم کرد. وی بر این نظر بود که

---

١. Edward Snowden

٢. Booz Allen Hamilton Corp

٣. Data Protection Commissioner

٤. در جریان این استخدام، اسنودن به‌طور غیرقانونی، هزاران پروندهٔ محرمانه و طبقه‌بندی‌شده NSA را تصاحب و پس از ورودش به هنگ‌کنگ، برای رسانه‌هایی مانند گاردین (در بریتانیا) و نیویورک‌تایمز و واشنگتن‌پست افشا کرد.

٥. US National Security Agency (NSA).

٦. همچنین دردسترس در نشانی زیر:
https://www.bailii.org/ie/cases/IEHC/2014/H310.html, Para: 1. (آخرین دسترسی: بهمن ١۴٠٠)

٧. High Court of Ireland.

ازآنجاکه افشاگری‌های اسنودن نشان می‌دهد که هیچ رژیم مؤثر حفاظت از داده‌ای در ایالات متحده وجود ندارد، کمیسر حفاظت از داده باید از اختیارات قانونی خود برای جلوگیری از هدایت و انتقال داده‌های شخصی کاربران اروپایی توسط فیس‌بوک ایرلند به شرکت مادرش در ایالات متحده استفاده کند و این روند باید در اسرع‌وقت متوقف شود (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 2).

کمیسر نیز بر این نظر بود که وی متعهد به این تصمیم کمیسیون اروپا در ژوئیهٔ ۲۰۰۰ است که رژیم حفاظت از داده‌های شخصی در ایالات متحده را برای شرکت‌هایی که داده‌ها را به ایالات متحده منتقل یا در آنجا پردازش می‌کنند، کافی و مؤثر می‌داند. براین‌اساس، شرکت‌های آمریکایی، خود گواهی می‌دهند که با اصول تعیین‌شده در این تصمیم کمیسیون اروپا (اصول بندر امن که به آن اشاره شد) هماهنگی لازم را دارند (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 2).

در کل پرونده، نتیجه‌گیری کمیسر مبنی‌بر اینکه شکایت متقاضی به‌لحاظ قانونی غیرقابل‌استماع است، دقیقاً به‌این‌دلیل است که از دیدگاه رژیم بندرگاه ایمن، انتقال این‌گونه داده‌ها جنبهٔ بدیهی دارد و همچنین، براین‌اساس که کمیسیون اروپا در گذشته به این نتیجه رسیده است که ایالات متحده، از داده‌های کاربران در سطح ملی به‌اندازهٔ کافی حفاظت می‌کند؛ لیکن شرمس بر این نظر است که این تصمیم کمیسر به‌نوعی رفع مسئولیت از خود و غیرقانونی است (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 3).

پس از بررسی دلایل و استدلال‌های ارائه‌شده توسط طرفین دعوی، قاضی محکمه (به‌طور خلاصه) چنین بیان می‌کند که به‌دلیل وجود عنصر بین‌المللی در پروندهٔ حاضر و نیز به‌این‌سبب که در مورد مسئلهٔ موردبحث، قانون اتحادیه اروپا، مفاد راهنمای عمومی حفاظت از دادهٔ ۱۹۹۵ اروپا، و نیز اصول بندرگاه ایمن میان اروپا و آمریکا، نسبت به قانون ملی ایرلند، ارجحیت بیشتری دارند (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 80)، دیدگاه شرمس مبنی‌بر اینکه کمیسر به الزامات قانون اتحادیه اروپا پایبند نبوده است، درست نیست و درواقع، برعکس این موضوع صادق است؛ زیرا، کمیسر از دیدگاه خود به راهنمای ۱۹۹۵ و اصول بندر امن ۲۰۰۰ عمل کرده است (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 82)، و سرانجام اینکه اعتراض متقاضی، درواقع، به شرایط خود رژیم بندر امن است نه به روشی که کمیسر، رژیم بندر امن را اعمال کرده است، و این اصول نیز براساس تصمیم کمیسیون اروپا اجرایی شده‌اند (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para:

.83)

در این شرایط، موضوع مهمی که مطرح می‌شود این است که آیا تفسیر مناسب از راهنما و تصمیم کمیسیون در ژوئیهٔ ۲۰۰۰ دراختیار است و آیا باید در پرتو لازم‌الاجرا شدن آن‌ها، مادهٔ ۸ منشور اروپا دوباره ارزیابی شود؟ و درنتیجه، آیا کمیسر می‌تواند بنا به تشخیص خود، فراتر از این مقررات عمل کرده یا آن‌ها را نادیده بگیرد؟ برای روشن شدن پاسخ پرسش‌های یادشده و سایر ابهام‌های مرتبط با دعوی حاضر، رسیدگی به پرونده به‌طور موقت معلق شد و براساس مادهٔ ۲۶۷ معاهدهٔ عملکرد اتحادیه اروپا، از دیوان دادگستری اروپا درخواست شد که دراین‌باره اظهارنظر کند، تا پس‌ازآن به رسیدگی به آن ادامه دهد (High Court of Ireland Decisions, [2014] IEHC 310, para: 84).

پس از اینکه پروندهٔ یادشده توسط دادگاه عالی ایرلند به دیوان دادگستری اتحادیه اروپا ارجاع داده شد، دیوان با درنظر گرفتن این نکته که کمیسر از پذیرفتن و بررسی شکایت اولیهٔ شرمس خودداری کرده (CJEU, CASE C-362/14, paras: 1-2) و همین امر سبب ارجاع پرونده به دادگاه عالی ایرلند و سپس، به دیوان شده است، در تاریخ ۶ اکتبر ۲۰۱۵ اقدام به صدور رأی دراین‌باره کرد.

دیوان پس از اینکه در پاسخ به ادعای شرمس، تصمیم کمیسیون اروپا مبنی‌بر راه‌اندازی و تأیید عملکرد رژیم بندر امن را در حیطهٔ وظایف آن نهاد و در راستای احقاق حقوق اساسی‌ای همچون آزادی گردش اطلاعات می‌داند، به این نکته نیز اشاره می‌کند که کمیسیون براساس مفاد راهنما، قادر به تشخیص اینکه کدام کشور ثالث از سطح حمایت کافی در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی برخوردار است، نیست (CJEU, CASE C-362/14, paras: 68-71)، و افزون‌براین، این نکته را نیز مطرح می‌کند که لفظ «کافی» به‌کاررفته در توضیح راهنما، لزوماً به‌معنای همان سطح حمایتی که اتحادیه اروپا در قبال داده‌های شخصی ارائه می‌دهد، نیست (CJEU, CASE C-362/14, para: 73)؛ حال آنکه به‌نظر می‌رسد، هر مقداری از حمایت که از استانداردهای تعیین‌شده توسط اتحادیه کمتر باشد، به‌لحاظ منطقی می‌بایست به قید «ناکافی» ملقب شود؛ زیرا، دیوان در اینجا به بند ۶ مادهٔ ۲۵ راهنمای یادشده اشاره کرده و ملاک تأیید کشور ثالث را دراین‌زمینه، وجود قوانین داخلی یا تعهدات بین‌المللی دراین‌باره، حکومت قانون، و حمایت قانونی از آزادی‌های اساسی در آن کشور می‌داند، که از دید این نهاد، در بررسی‌های کمیسیون نیز رعایت شده

---

۱. همچنین دردسترس در نشانی زیر:
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62014CJ0362. (آخرین دسترسی: بهمن ۱۴۰۰)

است.

اما این موارد نیز لزوماً تضمین‌کنندهٔ وجود حمایت‌های کافی از داده‌های شخصی افراد نیست؛ زیرا، ممکن است کشوری باوجود موردتأیید بودن در همهٔ زمینه‌های یادشده، در حوزهٔ فناوری‌های روز دنیا و کنترل فضای سایبر، از توان لازم برای حمایت از داده‌های دریافتی برخوردار نباشد؛ حال آنکه در این مورد نیز با توجه به مطالبی که بیان شد، می‌توان دریافت که در بهترین حالت ممکن، ایالات متحده باوجود دراختیار داشتن فناوری‌های موردنیاز، به‌گونه‌ای عامدانه و بدون حسن‌نیت کافی، اقدام به پایش اطلاعات کاربران کرده است.

سرانجام، دیوان با درنظر گرفتن همهٔ جوانب، چنین استدلال می‌کند که درستی عملکرد کمیسیون در ایجاد سازوکار بندرگاه ایمن و موردتأیید دانستن سطح حمایتی ارائه‌شده توسط ایالات متحده یا هر کشور ثالث دیگری، مانع انجام وظایف کمیسر در شنیدن شکایت اتباع اروپا و بررسی حمایت‌های ارائه‌شده در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی آن‌ها توسط کشورهای ثالث نخواهد شد؛ درنتیجه، دیوان با توجه به شواهد موجود در پرونده، در همین تاریخ، تصمیم کمیسیون اروپا دربارهٔ راه‌اندازی و عملکرد سامانهٔ بندرگاه ایمن را نامعتبر دانسته و به‌این‌ترتیب، عمل به این رژیم را لغو کرد (CJEU, CASE C-362/14, para: 107).

این استدلال دیوان، به‌نوبهٔ خود بسیار منحصربه‌فرد است؛ زیرا، دایرهٔ اختیارات مقام ناظر را بسیار گسترده دانسته و دامنهٔ نظارت وی را به خارج از مرزهای اتحادیه و به خروجی عملکرد شرکت‌های خارجی در حمایت از داده‌های شخصی کاربران نیز بسط داده است. شاید همین دیدگاه‌های دیوان در آیندهٔ نزدیک پس‌ازآن، زمینه‌ساز پیدایش جنبهٔ فرامرزی در مقررات عمومی شده باشد. آنجا که نه‌تنها ناظران چنین اختیاراتی دارند، بلکه مفاد متن این مقررات عمومی نیز از این ویژگی برخوردار است.

این پرونده، بعدها در متون مربوط به حوزهٔ حقوق داده‌ها و فناوری، به شرمس (۱) معروف شد؛ زیرا، این ادعای مطرح‌شده در نزد دادگاه عالی ایرلند، نخستین مرحله از دعوی ایشان علیه نظام تبادل دادهٔ اروپا-آمریکا در آن زمان بود و پس از اعلام‌نظر دیوان دادگستری اروپا دربارهٔ پروندهٔ یادشده، دادگاه عالی ایرلند نیز به‌پیروی از آن، رأی نهایی را به‌نفع وی صادر کرد.

نکتهٔ دیگری که در اینجا اهمیت دارد، این است که این پرونده، درعمل، نخستین شکایتی بود که به‌صورت رسمی، نظام تبادل دادهٔ بندرگاه ایمن را به‌چالش می‌کشید و سرانجام نیز (همان‌گونه که در بخش بعدی اشاره خواهد شد) به‌طورکلی سبب الغای این نظام شد. شرمس پس از این پرونده یک نهاد

خصوصی را در قالب سایتی با هدف حمایت از حقوق مرتبط با حوزهٔ دیجیتال اتباع اتحادیهٔ اروپا (https://noyb.eu/en) راه‌اندازی کرد و کماکان نیز به‌صورت غیرانتفاعی دراین‌زمینه مشغول فعالیت است.

٤-٣. شرمس علیه ناظر حفاظت از دادهٔ ایرلند (شرمس ۲)

شرمس پس از نتیجه گرفتن در شکایت نخست خود، در شکایت دیگری در ۱ دسامبر ۲۰۱۵، مدعی شد که قانون ایالات متحده، فیس‌بوک را ملزم می‌کند که داده‌های شخصی منتقل‌شده به آمریکا را دراختیار برخی مقامات این کشور، ازجمله آژانس امنیت ملی و ادارهٔ تحقیقات فدرال[۲]قرار دهد. وی اظهار داشت، ازآنجاکه از آن داده‌ها در چارچوب برنامه‌های نظارتی گوناگون به‌شیوه‌ای ناسازگار با مواد ۷،[۳] ۸[۴]و ۴۷[۵] منشور استفاده شده است، سازوکار بندهای قراردادی استاندارد[۶]می‌تواند انتقال آن داده‌ها به ایالات متحده را توجیه کند؛ بنابراین، از کمیسر حفاظت از دادهٔ ایرلند خواست تا انتقال داده‌های شهروندان اروپا به ایالات متحده برمبنای این نظام را متوقف کند (CJEU, CASE C-311/18, paras: 54-55).

پس‌ازآن کمیسر حفاظت از دادهٔ ایرلند، یافته‌های خود را در قالب پیش‌نویسی به اطلاع عموم رساند. وی بر این نظر بود که داده‌های شخصی شهروندان اتحادیه اروپا که به ایالات متحده منتقل شده‌اند، احتمالاً توسط مقامات ایالات متحده کنترل و پردازش می‌شوند که با مواد ۷ و ۸ منشور ناسازگار است و قانون ایالات متحده برای این‌دسته از شهروندان، جبران‌های حقوقی متناسب با مادهٔ ۴۷ منشور، ارائه نمی‌دهد. وی همچنین، دریافت که سازوکار بندهای قراردادی استاندارد، قادر به جبران خسارت‌های احتمالی دراین‌زمینه نیست؛ زیرا، این رژیم تنها به حقوق شخص موضوع داده در برابر صادرکننده و واردکنندهٔ داده اشاره

---

۱ None Of Your Business - European Centre for Digital Rights

۲ Federal Bureau of Investigation (FBI).

۳. مادهٔ ۷ منشور حقوق و آزادی‌های اساسی اتحادیه اروپا دربارهٔ حق بر احترام به زندگی خصوصی و خانواده.

۴. مادهٔ ۸ منشور حقوق و آزادی‌های اساسی اتحادیه اروپا دربارهٔ حق بر حفاظت از داده‌های شخصی.

۵. ماده ۴۷ منشور حقوق و آزادی‌های اساسی اتحادیه اروپا دربارهٔ حق بر جبران خسارت مؤثر و رسیدگی قضایی عادلانه.

۶ Standard Contractual Clauses (SCC) for the transfer of personal data to processors established in third countries under the Commission Implementing Decision (EU) 2016/2297 of 16 December 2016;
ـ سازوکار (بندهای قراردادی استاندارد) که براساس تصمیم کمیسیون اروپا و بنا بر مجوز مقررات عمومی GDPR، به‌منظور انتقال داده‌های شخصی از اتحادیه اروپا به کشورهای ثالث پایه‌ریزی شده بود؛ برای مطالعهٔ بیشتر دراین‌باره می‌توان به نشانی زیر مراجعه نمود:
https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/standard-contractual-clauses-scc_en.

داشته و مسئولیتی برای مقامات ایالات متحده قائل نیست (CJEU, CASE C-311/18, para: 56).

با توجه به این مقدمات، کمیسر شکایت شرمس را به دادگاه عالی ایرلند ارجاع داد و دادگاه یادشده نیز به‌منظور دریافت پاسخ پرسش‌های خود دربارهٔ سازوکار سپر حریم خصوصی اروپا-آمریکا و رژیم بندهای قراردادی استاندارد، با درخواستی در ۴ مه ۲۰۱۸ این شکایت را به دیوان ارجاع داد. گفتنی است، این ارجاع دربردارندهٔ ضمیمه‌ای از یافته‌های پیشین دادگاه عالی ایرلند دربارهٔ شواهد و مدارک این پرونده بود که نمایندهٔ دولت ایالات متحده نیز در این فرایند حضور داشت (CJEU, CASE C-311/18, paras: 57-58).

دادگاه ارجاع‌دهنده در مدارک ارسالی خود این‌گونه تصریح کرد که بخش ۷۰۲ از مقررات نظارت بر اطلاعات خارجی[1] ایالات متحده[2] به دادستان کل و مدیر اطلاعات ملی آمریکا اجازه می‌دهد که به‌طور مشترک، پس از تأیید دادگاه نظارت بر اطلاعات خارجی آمریکا[3] مجوز نظارت بر افرادی را که شهروند ایالات متحده نیستند و در خارج از قلمرو قضایی ایالات متحده حضور دارند، برای دستیابی به داده‌های اطلاعاتی خارجی، صادر کند و همچنین، مبنای برنامه‌های نظارتی پریسم (ابزار برنامه‌ریزی برای یکپارچه‌سازی، همگام‌سازی، و مدیریت منابع اطلاعاتی[4] و آپ استریم[5] را فراهم کنند (CJEU, CASE C-311/18, paras: 61-62). دادگاه ارجاع‌دهنده دریافت که این سازوکار به آژانس امنیت ملی آمریکا اجازه می‌دهد که با دسترسی به کابل‌های زیر آب در کف اقیانوس اطلس، به داده‌های درحال‌انتقال به

---

۱. Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA)

۲. بخش ۷۰۲، یکی از مواد کلیدی قانون اصلاحات FISA در سال ۲۰۰۸ است که به دولت ایالات متحده اجازه می‌دهد با کمک اجباری ارائه‌دهندگان خدمات ارتباط الکترونیکی (به‌منظور به‌دست آوردن داده‌های اطلاعاتی خارجی)، بر افراد خارجی (غیرآمریکایی) خارج از ایالات متحده، نظارتی هدفمند داشته باشد؛ برای مطالعهٔ بیشتر دراین‌باره می‌توان به نشانی‌های زیر مراجعه کرد:
https://www.dni.gov/files/icotr/Section702-Basics-Infographic.pdf;
https://cdt.org/wp-content/uploads/2017/02/Section-702.pdf;
https://www.govinfo.gov/content/pkg/BILLS-110hr6304pcs/html/BILLS-110hr6304pcs.htm.

۳. The United States Foreign Intelligence Surveillance Court (FISC, also called the FISA Court)

۴. PRISM: برساس یافته‌های دادگاه عالی ایرلند، در چارچوب برنامه PRISM، ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی موظفند همهٔ ارتباطات را به و از یک شخص (انتخاب‌کننده) به آژانس امنیت ملی ارائه دهند که برخی از آن‌ها به FBI و آژانس اطلاعات مرکزی (CIA) نیز مخابره می‌شوند.

۵. UPSTREAM: دربارهٔ برنامهٔ UPSTREAM نیز دادگاه عالی ایرلند دریافت که در چارچوب آن برنامه، شرکت‌های مخابراتی که ستون فقرات اینترنت را اداره می‌کنند (یعنی شبکه کابل‌ها، سوئیچ‌ها، و مسیریاب‌ها) باید به NSA برای کپی و فیلتر کردن جریان‌های ترافیک اینترنت، به‌منظور به‌دست آوردن ارتباطات از، به یا در مورد یک تبعهٔ غیرآمریکایی مرتبط با یک شخص (انتخاب‌کننده) اجازه دهند. براساس این برنامه، NSA هم به داده‌ها و هم به محتوای ارتباطات مربوطه دسترسی دارد.

ایالات متحده دسترسی داشته باشد و پیش از رسیدن به ایالات متحده، در قالب مجوز قانون نظارت بر اطلاعات خارجی، چنین داده‌هایی را گردآوری و نگهداری کند (CJEU, CASE C-311/18, para: 63). درنتیجه، با توجه به مقدماتی که بیان شد، دادگاه عالی ایرلند از دیوان می‌خواهد که دربارهٔ اعتبار و تفسیر تصمیم کمیسیون اروپا مبنی‌بر راه‌اندازی سازوکار بندهای قراردادی استاندارد و سپر حریم خصوصی اروپا-آمریکا نظر بدهد (CJEU, CASE C-311/18, para: 1).

سرانجام، دیوان در رأی نهایی خود پس از ارائهٔ تفاسیری دربارهٔ مواد ۲،[1] ۴۶[2] و ۵۸[3] مقررات عمومی، تصمیم کمیسیون مبنی‌بر ارائه سطح حمایتی کافی توسط سپر حفاظتی حریم خصوصی را نامعتبر اعلام کرد؛ ولی دربارهٔ سازوکار بندهای قراردادی استاندارد چنین گفت که هیچ مدرکی دال بر عدم اعتبار این قراردادها نیافته و با توجه به اینکه ساختار این رژیم همچنان جای پیشرفت و بهبود دارد، به‌نظر دیوان، کماکان قادر به ادامهٔ فعالیت در زمینهٔ انتقال داده‌ها به کشورهای ثالث است (CJEU, CASE C-311/18, para: 203).

به‌این‌ترتیب، دومین سازوکار رسمی انتقال داده‌های شخصی از اروپا به ایالات متحده[4] نیز با شکایت آقای شرمس و به‌دستور دیوان، از درجهٔ اعتبار ساقط شد. اما نکتهٔ مهم در نمونه‌هایی که تا اینجا بیان شد، اولاً نقش بی‌بدیل دیوان دادگستری اتحادیه اروپا در قاعده‌سازی و نظارت بر اجرای درست مقررات جاری اروپا، و ثانیاً قدرت بالایی است که این نهاد برای مقام‌های ناظر حفاظت از دادهٔ کشورهای عضو درنظر گرفته است؛ برای مثال، آنجا که در اظهارنظرهای خود، با اینکه براساس تصمیمات رسمی کمیسیون اروپا، سازوکارهای ویژه‌ای برای انتقال داده‌های شخصی درنظر گرفته شده یا این نهاد، کشورهای ثالثی مانند ایالات متحده را دارای سطح حمایتی کافی در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی قلمداد کرده‌اند، به کمیسرهای حفاظت از داده، این ابتکارعمل را می‌دهد که فارغ از این ملاحظات، به بررسی و نظارت جداگانه بر روند و فرایند انتقال و همچنین، سطح حفاظت موجود در کشورهای ثالث بپردازد و درصورت وجود نقص در این روندها، به‌صورت یک‌طرفه از انتقال داده‌های شخصی شهروندان اتحادیه جلوگیری

---

۱. مادهٔ ۲ مقررات عمومی حفاظت از داده GDPR، دربارهٔ قلمرو اعمال این مقررات عمومی.

۲. مادهٔ ۴۶ مقررات عمومی حفاظت از داده GDPR، دربارهٔ انتقال داده‌ها تحت حفاظت‌های مناسب.

۳. مادهٔ ۵۸ مقررات عمومی حفاظت از داده GDPR، دربارهٔ اختیارات (قدرت اجرایی) نهادهای نظارتی مستقل (کمیسرهای حفاظت از داده).

۴. سپر حریم خصوصی اروپا-آمریکا (Privacy Sheild)

پژوهش‌نامه ایرانی سیاست بین‌الملل، سال ۱۲، شمارهٔ ۱، شمارهٔ پیاپی ۲۳، پاییز و زمستان ۱۴۰۲

کند. به‌عنوان مثالی دیگر دراین‌باره نیز می‌توان به نظر نهایی دیوان در ماجرای پروندهٔ شرمس ۲ اشاره کرد (CJEU, CASE C-311/18, para: 203(3)).

۵. اعمال مقررات عمومی مربوط به انتقال داده‌ها به شرکت‌های خصوصی و دولت‌های غیرعضو

دربارهٔ انتقال داده‌های شخصی کاربران اروپایی به شرکت‌های خصوصی که در خارج از مرزهای اتحادیه فعالیت داشته و مشغول به پردازش داده‌های شخصی هستند (مانند شرکت‌های آمریکایی)، به‌جز روش‌های نظارتی کمیسیون و قراردادهای دوجانبه‌ای که در ادامه به آن‌ها اشاره خواهد شد، مقام ملی ناظر حفاظت از داده یا کمیتهٔ حفاظت از دادهٔ اروپا نیز اهمیت بسیار زیادی در احقاق حقوق اشخاص موضوع داده دارند که در ادامه توضیح مختصری دراین‌باره ارائه شده است.

به‌لحاظ منطقی، تنها وجود دسته‌ای از قوانین در زمینهٔ حفاظت از داده، بدون نظارت بر حسن اجرای این مقررات، کمک چندانی به انجام این امر نخواهد کرد؛ بنابراین، یکی دیگر از ستون‌های اصلی نظام جدید حفاظت از دادهٔ اروپا، همین اعمال نظارت توسط ناظران حفاظت از داده است که خود، بخشی از نظام دولت مستقر در کشورهای عضو هستند (Regulation (EU) 2016/679, Chapter VI, article: 51(1)).

همان‌گونه که پیشتر نیز اشاره شد[۱]، این ناظران در انجام وظایف خود از استقلال کامل برخوردارند (Ibid, article: 52) و آزادی عمل نسبتاً بالایی نیز دارند. مقررات عمومی برای تضمین جایگاه و عملکرد مقام نظارتی، ازیک‌سو، نهادهای انتخاب‌کننده آن را مجلس، دولت، رئیس دولت یا یک دستگاه مستقل فعال در زمینهٔ حفاظت از داده با توان استخدام زیر نظر قانون کشور عضو می‌داند (Ibid, article: 53) و ازسوی‌دیگر، وظایفی مانند نظارت بر اجرای مفاد این سند، افزایش آگاهی‌های عمومی دربارهٔ حفاظت از داده و قواعد مربوط به پردازش، توصیه به قوهٔ مقننهٔ کشورها برای قاعده‌سازی‌های جدید و به‌روز، بررسی دعوی‌های ارائه‌شده توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی، انجام تحقیقات دربارهٔ اجرای مفاد این سند توسط پردازشگران یا سازوکارهای انتقال داده و دسترسی به کل محدودهٔ کاری پردازشگر ازقبیل تجهیزات و ابزار پردازش داده را به‌عهدهٔ این مقام می‌گذارد (Ibid, article: 57). افزون‌براین، مقام ناظر، اختیار توبیخ و جریمهٔ پردازشگران (همان‌گونه که پیشتر نیز به مواردی دراین‌باره اشاره شد)، و دستور به آن‌ها برای اعمال حقوق اختصاصی شخص موضوع داده را نیز دارد (Ibid, article: 58).

با توجه به وظایف، کارکردها، و اختیارات مقام ناظر، بی‌تردید به‌کارگیری چنین نهادی، تأثیرات مثبتی بر

---

۱. رجوع شود به پروندهٔ شرمس ۲.

حفاظت از داده‌های شخصی کاربران خواهد داشت و ازیک‌سو، دسترسی اشخاص به نهاد تخصصی‌شده در زمینهٔ حفاظت از داده‌ها برای طرح شکایت و پیگیری‌های مربوطه تسهیل شده و ازسوی‌دیگر، از پیگیری‌های اضافی و بی‌سرانجام قضایی در زمان نشت اطلاعات شخصی جلوگیری شده و حتی درصورت بالا بودن اهمیت مسئله، خود این نهاد قادر به انجام پیگیری‌های لازم از طریق سازوکارهای قضایی و اداری اتحادیه خواهد بود.

افزون‌براین، شرح محتویات این سند، دربارهٔ انتقال داده‌های شخصی به کشورهای غیرعضو اتحادیه مانند ایالات متحده آمریکا چنین بیان می‌کند که گردش آزاد اطلاعات و جریان داده‌های شخصی به و از کشورهای خارج از اتحادیه و سازمان‌های بین‌المللی برای گسترش تجارت و همکاری‌های بین‌المللی، ضروری است؛ ولی افزایش این جریان‌ها، چالش‌ها و نگرانی‌های جدیدی را در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی ایجاد کرده است. بااین‌حال، هنگامی‌که داده‌های شخصی از اتحادیه به کنترل‌کنندگان، پردازشگران، یا گیرندگان دیگر در کشورهای ثالث یا سازمان‌های بین‌المللی منتقل می‌شود، سطح حمایت از اشخاص حقیقی که در سند مقررات عمومی در اتحادیه تضمین شده است، نباید تضعیف شود. در مورد نقل‌وانتقالات بعدی داده‌های شخصی از کشور ثالث یا سازمان بین‌المللی به پردازشگران همان کشور ثالث یا سازمان بین‌المللی دیگر نیز همین رویه برقرار است (https://gdpr-info.eu/recitals/no-101).

با توجه به موارد یادشده می‌توان چنین برداشت کرد که به‌طورکلی، نقل‌وانتقالات به کشورهای ثالث و سازمان‌های بین‌المللی، تنها با رعایت کامل مفاد این سند انجام می‌شود و یک انتقال، تنها درصورتی می‌تواند انجام شود که ضمن رعایت مفاد این مقررات عمومی (دربارهٔ نحوهٔ انتقال امن داده‌های شخصی)، سایر شرایط مندرج در این سند که مربوط به کنترل یا پردازش داده‌های شخصی است (در مورد پردازش‌های قانونی و مجاز داده‌های شخصی) نیز رعایت شود، و تنها درصورت اجرای مفاد سند مقررات عمومی در هردو مرحلهٔ انتقال و پردازش داده‌ها در کشور ثالث، اجازهٔ این انتقال داده شده است.

این مقررات، آسیبی به موافقت‌نامه‌های بین‌المللی منعقدشده بین اتحادیه و کشورهای ثالث در راستای تنظیم شرایط و ضوابط انتقال داده‌های شخصی (ازجمله تدابیر مناسب برای اشخاص موضوع داده) نخواهد زد؛ بنابراین، کشورهای عضو می‌توانند موافقت‌نامه‌های بین‌المللی‌ای منعقد کنند که شامل انتقال داده‌های شخصی به کشورهای ثالث یا سازمان‌های بین‌المللی می‌شود. البته تاجایی‌که توافق‌نامه‌های یادشده بر مقررات عمومی یا سایر مفاد قانون اتحادیه تأثیری نداشته باشند و سطح مناسبی از حمایت را در زمینهٔ حقوق اساسی اشخاص موضوع داده دربر گیرند (https://gdpr-info.eu/recitals/no-102).

کمیسیون اروپا ممکن است برای کل اتحادیه تصمیم بگیرد که یک کشور ثالث، یک قلمرو یا بخش مشخص در یک کشور ثالث، یا یک سازمان بین‌المللی، سطح مناسبی از حفاظت از داده‌ها را ارائه می‌دهد؛ بنابراین، در سرتاسر اتحادیه، اطمینان حقوقی یکسانی در مورد آن کشور ثالث یا سازمان بین‌المللی درنظر گرفته شده است و در چنین مواردی، انتقال داده‌های شخصی به آن کشور ثالث یا سازمان بین‌المللی می‌تواند بدون نیاز به کسب مجوز بیشتر انجام شود. همچنین، کمیسیون می‌تواند با دادن اخطار و بیانیهٔ کاملی که دلایل قانونی را به کشور ثالث یا سازمان بین‌المللی اطلاع می‌دهد، چنین تصمیمی را لغو کند (https://gdpr-info.eu/recitals/no-103).

وظیفهٔ نظارت بر حسن اجرای حفاظت‌های موردتأیید اتحادیه اروپا نیز براساس بند ششم مادهٔ ۲۵ سند مقررات عمومی و نیز بند چهارم مادهٔ ۲۶ راهنمای حفاظت از داده، به‌عهدهٔ کمیسیون بوده و این نهاد می‌بایست برای کسب اطمینان از رعایت مقررات یادشده، بررسی‌های دوره‌ای را با درنظر گرفتن نظرات پارلمان و شورای اروپا و همچنین، نهادهای اروپایی دیگری مانند دیوان، در دستورکار خود قرار دهد (https://gdpr-info.eu/recitals/no-106).

به‌عنوان مثال و همان‌گونه که پیشتر نیز اشاره شد، در مورد شرکت‌های خصوصی ایالات متحده آمریکا مانند فیس‌بوک، کمیسیون، ابتدا با تصمیمی سطح حمایت از داده‌های شخصی در این کشور را کافی دانست و انتقال داده را از اروپا به این کشور در چارچوب سازوکارهای بندرگاه ایمن و سپر حریم خصوصی اروپا، مجاز اعلام کرد؛ اما پس از پیگیری‌های قضایی آقای شرمس و با توجه به شواهد و مدارک موجود در پرونده‌ها مبنی‌بر عدم رعایت مفاد سند مقررات عمومی، این تصمیم‌های کمیسیون با رأی دیوان اروپا از درجهٔ اعتبار ساقط شدند. به‌عنوان نمونهٔ دیگری در مورد نهادهای دولتی آمریکا، می‌توان به پروندهٔ انتقال داده‌های سوابق نام مسافران اروپایی به این کشور اشاره کرد که دیوان، این روند انتقال را نیز نامناسب و غیرقانونی به‌شمار آورده و متوقف کرد.

افزون‌براین، ازآنجاکه تصمیم‌های کمیسیون پس از بررسی‌های تخصصی انجام‌شده توسط نمایندگان این نهاد و همچنین، برپایهٔ قراردادهای دوجانبه با کشور ثالث (برای مثال، ایالات‌متحده) اتخاذ می‌شود، درعمل، برای کشور ثالث نیز در حکم قانون بوده و لازم‌الاتباع است؛ بنابراین، پس از انعقاد موافقت‌نامه‌هایی که کمیسیون با کشورهای ثالث یا سازمان‌های بین‌المللی خارج از اتحادیه به‌تصویب می‌رساند، تمام نهادها یا بخش‌های گوناگون کشور ثالث که در توافق به آن اشاره شده است، ملزم به رعایت مفاد سند مقررات عمومی بوده و درنتیجه، برای مقصد واقع شدن در عملیات انتقال داده‌های

شخصی، مجاز هستند.

٦. ویژگی فراسرزمینی مقررات عمومی در حفاظت از داده‌های اتباع اروپایی

بی‌شک یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های سند مقررات عمومی، فرامرزی (یا فراسرزمینی) بودن آن در حوزهٔ اعمال یا قلمرو است؛ زیرا، برخلاف (درعمل) بسیاری از مقرراتی که در اتحادیه وضع می‌شود، با اتکا به قدرت اقتصادی، بازار داده، جمعیت زیاد کاربران متصل به شبکهٔ اینترنت و زیرساخت‌های فناوری موجود در اروپا، این سازمان بین‌المللی قادر به تسری دادن قلمرو قوانین خود به کشورهای غیرعضو دیگر نیز بوده است که درحال‌حاضر و در نوع خود یک فعالیت تقنینی کم‌نظیر است؛ آنجا که مادهٔ «۳» تصریح می‌کند که این سند بر همهٔ پردازش‌های داده‌های شخصی که از طریق تأسیس یا انتصاب کنترلگر یا پردازشگری که درون اتحادیه فعالیت می‌کند، اعمال شده یا بر همهٔ کسب‌وکارهایی که درون اتحادیه انجام می‌شوند یا به کشورهای عضو، کالا یا خدمات ارائه می‌دهند، ناظر خواهد بود (Montalbano, 2020, 3).

در دنیای امروز و در بحث قانون‌گذاری و ضمانت اجرای آن قوانین، صلاحیت تجویزی و صلاحیت اجرایی از یکدیگر متمایز خواهند بود؛ به‌گونه‌ای که در مورد میزان قدرت یک دولت به‌لحاظ اجرای قوانین، شفافیت خاصی ایجاد می‌کند. دولت‌ها در قالب حقوق بین‌الملل، در حوزهٔ قضایی خود قوانینی را تجویز می‌کنند که امور خارج از حوزهٔ قلمرو آنان را تنظیم می‌کند (با فرض اینکه به اتحادیه اروپا نیز به‌شکل یک مجموعهٔ واحد تابع حقوق بین‌الملل بنگریم)؛ بااین‌حال، قوانین بین‌المللی در مسیر اجرای چنین مقرراتی در قلمرو کشورهای دیگر، بدون رضایت کشور یادشده، محدودیت‌هایی ایجاد کرده است (Pramesti and Afriansyah, 2019, 83).

لیکن شاید همین قدرت اقتصادی عظیم اتحادیه سبب شده است که در حوزهٔ حفاظت از داده‌های اتباع خود، حتی در ورای سرزمین‌های کشورهای عضو نیز اعمال نفوذ کرده و با قواعد و مقرراتی که به‌تصویب رسانده است، امور شهروندان اروپایی را در این حوزه تنظیم کرده و آن‌ها را نه‌تنها در داخل مرزهای اتحادیه و در حالتی که در مرحلهٔ پردازش یا انتقال داده‌های خود ارتباط مستقیمی با اتحادیه دارند، بلکه در مواردی که شخص حتی در داخل اتحادیه نیز حضور ندارد، تحت پوشش خود درآورد.

با توجه به موارد یادشده و متن اصلی مادهٔ «۳» این سند، توجه به چند نکته، ضروری به‌نظر می‌رسد: نخست اینکه، اصطلاح «تأسیس یا انتصاب پردازشگر» در نگاه نخست، لفظی مبهم به‌نظر می‌رسد، اما با توجه به قسمت «۲۲» شرح محتویات این سند، «تأسیس، مستلزم اعمال مؤثر و واقعی فعالیت از طریق ترتیبات پایدار است» (https://gdpr-info.eu/recitals/no-22)؛ بنابراین، برای مشخص کردن اینکه آیا فعالیت یک

شرکت خارجی درون اتحادیه می‌بایست در چارچوب قواعد مندرج در مقررات عمومی انجام شود یا خیر، در وهلهٔ نخست باید مشخص شود که «فعالیت مؤثر و واقعی از طریق ترتیبات پایدار» وجود دارد (Korff, 2019, 6).

بنابراین، یک شعبه یا شرکت تابعه یا شرکت دختر می‌تواند کاملاً تحت مالکیت یک «مؤسسه» باشد. دیوان دادگستری اروپا تمایل دارد که دیدگاهی گسترده از این مفهوم داشته باشد. در پروندهٔ *ماریو گونزالز* علیه گوگل اسپانیا[1] این واقعیت که گوگل، فضای تبلیغاتی را در موتور جست‌وجوی خود از طریق زیرمجموعهٔ اسپانیایی خود ارائه می‌دهد، کافی است که آن را «تأسیس یا انتصاب» در اسپانیا درنظر بگیریم؛ حتی اگر نتایج جست‌وجوی آن از ایالات متحده آمریکا ارائه شده باشد.

دوم اینکه، بند نخست مادهٔ «۳» آشکارا تصریح می‌کند که درعمل، فرقی نمی‌کند که پردازش (یا قسمتی از عملیات پردازشی) در اتحادیه اروپا انجام شود یا خیر. متن مقررات عمومی تصریح می‌کند که این مقررات بر فعالیت‌های پردازشی یک مؤسسه در اتحادیه اروپا «صرف‌نظر از اینکه پردازش در داخل اتحادیه انجام می‌شود یا خیر» اعمال می‌شود. درنتیجه، وجود یک کنترل‌کننده یا پردازشگر داده در اتحادیه اروپا از طریق یک ساختار کلی‌تر و مشخص (چه در خارج اتحادیه و چه در داخل آن)، و این امر که پردازش‌های انجام‌شده در زمینهٔ فعالیت‌های این مؤسسه انجام می‌شود، سبب اعمال مقررات عمومی برای فعالیت‌های پردازشی آن مؤسسه خواهد شد؛ بنابراین، محل انجام عملیات پردازش، بر تعیین اینکه آیا پردازش انجام‌شده در محدودهٔ مفاد این سند قرار می‌گیرد یا خیر، چندان مؤثر نیست.

سوم اینکه، مفاد این سند همواره بر دو دسته از افراد، قابل‌اعمال است؛ دستهٔ نخست، شهروندان اروپایی چه در داخل مرزهای اروپا چه در خارج از آن؛ اما دستهٔ دوم، شهروندان غیراروپایی که در داخل اروپا حضور دارند یا اطلاعات مربوط به آن‌ها توسط مؤسسه‌های اروپایی کنترل و پردازش می‌شود. کمیتهٔ حفاظت از دادهٔ اروپا از این شیوهٔ حمایتی با عنوان «معیار هدف‌گذاری» یاد کرده (EDPB Opinion 3/2018,

---

۱ CJEU, JUDGMENT OF THE COURT (Grand Chamber), JUDGMENT OF 13. 5. 2014 — CASE C-131/12 GOOGLE SPAIN AND GOOGLE, (Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González),

ـ همچنین دردسترس در نشانی زیر:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131

(آخرین دسترسی: بهمن ۱۴۰۰)

(footnote: 3), 12–13) و این‌گونه توضیح می‌دهد که از متن بند دوم مادۀ «۳» این سند[1] و لفظ «افرادی که درون اتحادیه حضور دارند» می‌توان نتیجه گرفت که اعمال معیارهای هدف‌گیری، به تابعیت، اقامت، یا انواع دیگر وضعیت حقوقی اشخاص موضوع داده که داده‌های شخصی آن‌ها درحال پردازش است، محدود نمی‌شود. بخش «۱۴» شرح محتویات این سند نیز، این تفسیر را تأیید و بیان می‌کند: «حفاظت ارائه‌شده توسط این مقررات باید در مورد اشخاص حقیقی، صرف‌نظر از ملیت یا محل سکونت، در مورد پردازش داده‌های شخصی آن‌ها اعمال شود (https://gdpr-info.eu/recitals/no-14/)».

چهارم اینکه، به‌نظر می‌رسد، ازآنجاکه هدف کلی این سند، همان‌گونه که پیشتر نیز اشاره شد، حمایت از حریم خصوصی افراد است و این مقوله، خود یکی از مسائل مطرح حقوق‌بشری فعلی جهان به‌شمار می‌آید و به‌عبارت دیگر، با توجه به هدف حقوق‌بشری‌ای که این سند دنبال می‌کند، اعمال فرامرزی آن در کشورهای غیرعضو اتحادیه اروپا به‌نوعی تسهیل شده و با ممانعت چندانی روبه‌رو نشده است. همان‌گونه که مشاهده کردیم، در پرونده‌های شرمس «۱» و «۲» نیز کشور ایالات متحده به لغو سازوکارهای بندرگاه ایمن و سپر حریم خصوصی رضایت داده و در پی راهکار جدیدی برای ازسرگیری روند انتقال داده‌های شخصی افراد در عین توجه به حقوق اساسی آنان است.

نتیجه‌گیری

امروزه رشد روزافزون فناوری و تسهیل استفادۀ کاربران سراسر جهان از خدمات اینترنتی، حجم داده‌ها و اطلاعات در گردش را در فضای سایبر افزایش داده است. ازیک‌سو، با توجه به تهدیدهای موجود در این فضا و در برابر محرمانگی و حفاظت از داده‌های شخصی کاربران، حمایت هرچه بیشتر از این داده‌ها توسط حکومت‌های مرکزی کشورها و نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای، امری ضروری به‌شمار می‌آید. اتحادیه اروپا نیز به‌عنوان یک ساختار سیاسی منطقه‌ای با قابلیت تدوین قوانین در حوزۀ قلمرو کشورهای عضو خود، ضمن درنظر گرفتن اهمیت حمایت از حریم خصوصی افراد و حفاظت از داده‌های شخصی آنان در فضای سایبر، با تصویب راهنمای حفاظت از داده (۱۹۹۵) و مقررات عمومی حفاظت از داده‌های شخصی در زمینۀ پردازش و انتقال داده‌های شخصی (۲۰۱۶)، برخی فعالیت‌های تقنینی را دراین‌زمینه انجام داده است.

---

۱. GDPR، بند ۲، مادۀ ۳: «این مقررات عمومی بر پردازش داده‌های شخصی، افراد موضوع داده‌ای که در اتحادیه اروپا حضور دارند اعمال می‌شود...».

به‌گونه‌ای که سند نخست، در قالب یک راهنما برای قانون‌گذاری در کشورهای عضو و در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی معرفی شد و سند دوم، با پیشرفتی که در همهٔ زمینه‌ها، به‌ویژه مبحث ضمانت اجرای آن (حتی در برابر کشورهای غیرعضو اتحادیه) نشان داد، نه‌تنها در کل قلمرو سرزمینی اتحادیه اروپا، بلکه در همهٔ ساختارها و نهادهای عمومی و خصوصی‌ای که قصد مبادلهٔ اطلاعات با اتحادیه اروپا را داشته یا به پردازش داده‌های اتباع اروپایی می‌پردازند، تبدیل به مقررات عمومی جامع و فراگیر شد؛ به‌گونه‌ای که همهٔ کشورهای اروپایی ملزم به ایجاد هماهنگی کامل با مفاد این سند در نظام حقوقی داخلی خود در راستای حفاظت از داده‌های شخصی شدند و حتی برخی از کشورهای اتحادیه، متن همین سند را به‌عنوان قواعد حفاظت از دادهٔ خود به‌تصویب رساندند؛ بنابراین، مشخص شد که درحال‌حاضر، روابط دولت‌های اتحادیه اروپا با کشورهای ثالث یا غیرعضو در راستای پردازش یا انتقال داده‌های شخصی، در سند مقررات عمومی و نهادهای اجرایی مرتبط با آن تنظیم می‌شود.

ایالات متحده آمریکا نیز به‌عنوان یک کشور غیرعضو و همچنین، کشوری که بیشترین و بزرگ‌ترین شرکت‌های خدمات‌دهندهٔ اینترنتی کنونی دنیا را دراختیار دارد، موردمطالعهٔ این پژوهش قرار گرفته است که با تحلیل و بررسی سه مورد از مهم‌ترین رأی‌های دیوان دادگستری اتحادیه اروپا دربارهٔ روندهای انتقال داده‌های شخصی از اروپا به آمریکا، مانند رأی‌هایی دربارهٔ داده‌های سوابق نام مسافران، سازوکارهای انتقال دادهٔ بندرگاه ایمن، و سپر حریم خصوصی اروپا-آمریکا، مشخص شد که براساس نظر دیوان که مبتنی‌بر مفاد اسناد حفاظت از دادهٔ اروپایی یادشده نیز هست، افزون‌بر اینکه کشورهای خارج از اتحادیه، ملزم به رعایت قواعد مصوب اتحادیه دراین‌زمینه (در داخل قلمرو سرزمینی خود به‌عنوان کشور ثالث) هستند، حتی اگر به‌صورت جداگانه، قراردادهای دوجانبه‌ای نیز در راستای انتقال داده‌های شخصی بین نهادهای ملی یا اروپایی و کشورهای غیرعضو منعقد شود، باز هم درصورت احراز تخطی کشور ثالث از قواعد سند مقررات عمومی حفاظت از داده توسط نهادهای نظارتی و قضایی اروپا، عملیات انتقال داده به‌منظور حفاظت از کاربران اروپایی، به‌صورت یک‌طرفه متوقف خواهد شد.

افزون‌براین، به‌نظر می‌رسد که با توجه به ۱) دایرهٔ گسترده‌ای که متن مقررات عمومی برای نهادهای خصوصی و دولتی که با داده‌های شخصی کاربران اروپایی سروکار دارند، درنظر گرفته است؛ ۲) تعداد قابل‌توجه کاربران متصل به شبکهٔ جهانی اینترنت و استفاده‌کنندگان از خدمات سرویس‌دهندگان فضای سایبر در داخل قلمرو کشورهای عضو اتحادیه اروپا؛ ۳) تفاسیر موسعی که دیوان دادگستری اتحادیه اروپا از پردازشگران و خدمات‌دهندگان ارائه داده است و همچنین، جریمه‌های سنگینی که درصورت تخلف

شرکت‌ها بر دوش آن‌ها بار می‌کند (که افزون‌بر اینکه به این امر در متن سند مقررات عمومی اشاره شده است، رویهٔ قضایی دیوان اروپا و همچنین، تمکین شرکت‌های خاطی در طول زمان نیز بر کاربرد آن تأکید دارد)؛ و ۴) قدرت اقتصادی و سیاسی قابل‌توجه اتحادیه اروپا در فضای بین‌المللی فعلی جهان، این سازمان بین‌المللی به‌گونه‌ای کاملاً آشکار و با موفقیت، قادر به تسری دادن قلمرو اعمال قوانین خود در زمینهٔ حفاظت از داده‌های شخصی، به محدوده و سرزمین کشورهای غیرعضو اتحادیه، مانند ایالات متحده آمریکا، بوده است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که در مرحلهٔ عمل، مقررات عمومی، دارای ویژگی فراسرزمینی است و عمل به مفاد آن برای همهٔ شرکت‌های خصوصی یا نهادهای دولتی که متمایل به تبادل داده با اعضای اتحادیه اروپا هستند، الزامی است و ایالات متحده نیز از این قاعده مستثنا نیست.

References

Akbari Tabar, A & Eskandarpour, E, (2013). *Social Media and Virtual Social Networks*. Tehran: National Culture Network Publications. [in Persian].

Analytical Report of Maher Specialized Center, on GDPR and its Role in Protecting the Privacy of Social Network Users (2018). [in Persian].

Ansari, B (2007). *Mass Communication Law*. Tehran: Printing and Publishing Organization of the Ministry of Culture and Islamic Guidance. first edition [in Persian].

Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 03/2013 on purpose limitation, Adopted on 2 April 2013.

Article 29 Data Protection Working Party, Working Party Guidelines on consent under Regulation 2016/679, Adopted on 28 November 2017, last Revised and Adopted on 10 April 2018.

Article 29 Data Protection Working Party. *Working Party Guidelines on consent under Regulation* 2016/679.

Aslani, H, (2010). *Information Technology Law*. Tehran: Mizan Publications. Second Edition.

Cjeu, Judgment of the Court (Grand Chamber). Judgment of 13. 5. 2014 — Case C-131/12 Google Spain and Google, (Google Spain SL, Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González).

Cjeu, Judgment of The Court (Grand Chamber), Judgment of 16. 7. 2020 — Case C-311/18 Facebook Ireland And Schrems, (Data Protection Commissioner v Facebook Ireland Ltd, Maximillian Schrems).

CJEU, JUDGMENT OF THE COURT (Grand Chamber), JUDGMENT OF 30. 5. 2006 — JOINED CASES C-317/04 AND C-318/04, (European Parliament, European Data Protection Supervisor (EDPS) v Council of the European Union, Commission of the European Communities).

Cjeu, Judgment of the Court (Grand Chamber), Judgment oF 6. 10. 2015 — CASE C-362/14, (Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner).

Commission Decision 2000/520/EC, of July 26, 2000 Pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the Adequacy of the Protect Provided by the Safe Harbor Privacy Principles and Related Frequently Asked Questions Issued by the U.S.

Department of Commerce, 2000.
Commission Implementing Decision (EU) 2016/1250 of 12 July 2016 pursuant to Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council on the Adequacy of the protection provided by the EU-US Privacy Shield.
Convention for the Protection of Individuals with Regard to Automatic Processing of Personal Data, Strasbourg, 28 January 1981, (Convention 108).
Council of Europe, European Convention on Human Rights (1976).
Dalla Corte, L, (2019). Scoping Personal Data: Towards a Nuanced Interpretation of the Material Scope of EU Data Protection Law. *European Journal of Law and Technology*, 10(1).
Data Protection (Legal Protection of Privacy of Persons in Cyberspace) (2002). *Secretariat of the Supreme Informatics Council of Islamic Republic of Iran* [in Persian].
DeCew, J (1997), In Persuit of Privacy: Law, Ethics, and Rise of Technology. *Cornell University Press*. London.
Decision (EU) 2016/2297 of 16 December 2016 on Standard Contractual Clauses (SCC).
Deibert, R, Palfrey, J, Rohozinski, R & Zittrain, J, (2010). *Access Controlled: The Shaping of Power, Rights and Rule in Cyberspace*. United States of America: The MIT Press.
Directive 2002/58/Ec of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002/ *Concerning the Processing of Personal Data and the Protection of Privacy in the Electronic Communications Sector* (Directive on Privacy and Electronic Communications).
Directive 2006/24/Ec of The European Parliament and of the CounciL of 15 March 2006.
Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data.
Douglas-Scott, S. (1993). Reviewed Work: Privacy, Intimacy and Isolation. by Julie Inness. Oxford University Press. *on behalf of the Mind Association*. 102(408).
EDPB, Guidelines 2/2018 on derogations of Article 49 under Regulation 2016/679.
EDPB, Guidelines 4/2019 on Article 25, Data Protection by Design and by Default, Version 2.0, Adopted on 20 October 2020.
El Khoury, A, (2015). The Safe Harbor is not a Legitimate Tool Anymore. What Lies in the Future of EU-USA Data Transfers. Review of Case C-362/14 Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner. *EJRR*.
European Convention on Human Rights (ECHR).
Explanatory Report to Convention 108.
Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA).
Ghadmagahi, M, A, (2021). *The Right to the Protection of Personal Information in Cyberspace, with Emphasis on EU Data Protection Guidelines (GDPR: 2018)*. Master Thesis. International Law. Faculty of Law. College of Farabi. University of Tehran. [in Persian].
Greer, D. (2011). Safe Harbor a Framework that Works. *International Data Privacy Law*, Oxford Univ*ersity Press.* 1(3).
High Court of Ireland Decisions (Schrems-v-Data Protection Commissioner Judgment)/ [2014] IEHC 310.
http://www.export.gov/safeharbor/SHPRINCIPLESFINAL.htm.
https://cdt.org/wp-content/uploads/2017/02/Section-702.pdf.
https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=228677&pageIndex=0&

doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=9791227.
https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/standard-contractual-clauses-scc_en.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0131.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31995L0046.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=ecli%3AECLI%3AEU%3AC%3A2006%3A346.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-101/.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-102/.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-103/.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-106/.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-14/.
https://gdpr-info.eu/recitals/no-22/.
https://noyb.eu/en.
https://www.bailii.org/ie/cases/IEHC/2014/H310.html.
https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol.
https://www.dni.gov/files/icotr/Section702-Basics-Infographic.pdf;
https://www.govinfo.gov/content/pkg/BILLS-110hr6304pcs/html/BILLS-110hr6304pcs.htm.
https://www.privacyshield.gov/Program-Overview.
https://www.statista.com/statistics/267808/net-income-of-microsoft-since-2002/.
Hustinx, P, (2017). *EU Data Protection Law: The Review of Directive 95/46/EC and the Proposed General Data Protection Regulation*. Oxford Scholarship Online.
Jannick, S & Kosta, S. (2019). *Before and After GDPR*. The Changes in Third Party Presence at Public and Private European Websites.
Jia, J, Ginger Zhe, J & Wagman, L. (2019). *The Short-Run Effects of GDPR on Technology*. Venture Investment.
Kadkhodai, Abbas (2004). *Structure and Law of the European Union*. Tehran: Mizan Publications. [in Persian].
Khalaf Rezaei, H. (1398). The Legal System of the European Union and the National Sovereignty of the Member States (with Emphasis on the Rulings of the German Constitutional Court). *Bi-Quarterly Journal of Comparative Law*, 6(2), [in Persian].
LG Feldkirch-57 Cg 30/19b – 15.
Libert, T, Graves, L & Nielsen, R, K. (2018). *Changes in Third-Party Content on European*. News Websites after GDPR.
Mahboob, A & Mehdi, N, (2020). Legal Frameworks for Security of Private Data Processing (A Comparative Study of Iranian and European Union Law). *Journal of Islamic Law*, 17(66). [in Persian].
McLean, R. (2001). *EU Law*. Translated by Majid Shokouhi. Tehran: Al-Huda International Publications.
Montalbano, L. (2020). Jurisdiction and Applicable Law under the GDPR: A New Landscape. *The John Marshall Journal of Information Technology & Privacy Law*, Vol: 34.
Musazadeh, R. & Tabatabai, S. (2020). A Comparative Study of Cybercrime Regulations from the Perspective of Iranian and European Union Law. *International Research Journal*, 2(1).

Gruschka, N., Mavroeidis, V., Vishi, K & Jensen, M. (2018). Privacy Issues and Data Protection in Big Data: A Case Study Analysis under GDPR. *IEEE International Conference on Big Data* (Big Data).

Najafi Shoushtari, B. (2017). *The Role of Personal Data Protection Authorities with a Look at the 2016 EU Data Protection Regulations*. Master Thesis. Law. Faculty of Law and Political Science. Allameh Tabatabai University. [in Persian].

Nouri, M. A. & Nakhjavani, R. (2004). *Data Protection Law*. Tehran. Ganj-e-Danesh Library Publications.

OECD Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data, (1980).

Phillips, M. (2018). International Data-Sharing Norms: From the OECD to the General Data Protection Regulation (GDPR). *Human Genetics*. Vol.137.

Pramesti, I & Afriansyah, A. (2019). Extraterritoriality of Data Protection: GDPR and Its Possible Enforcement in Indonesia, Advances in Economics. *Business and Management Research*, Vol 130, 3rd International Conference on Law and Governance, (ICLAVE 2019).

Regulation (EU) 2016/679 Of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016. On the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of Such Data.

Rengel, A. (2013). *Privacy in the 21st Century (Studies in Intercultural Human Rights, 5)*. Boston: Martinus Nijhoff Publishers.

Safari, B. (2017). Intangible Privacy Rights: How Europe's GDPR Will Set a New Global Standard for Personal Data Protection. *Seton Hall Law Review*, 47(3), Article 6.

Sean, S, Jason, R & Webb, H. (2018). Are We There Yet? Understanding the Challenges Faced in Complying with the General Data Protection Regulation (GDPR). *In Proceedings of the 2nd International Workshop on Multimedia Privacy and Security (MPS '18).* Association for Computing Machinery, New York: NY, USA, 88–95.

Sotoudeh, M & Atabati, N. (2020). A Comparative Study of Legal Regulations for Electronic Communications Control in Crime Detection (Some European Countries, USA and Iran). *Quarterly Journal of International Police Studies*, 11(42), [in Persian].

Taghizad, M, Zomordi, K & Hajian, M. (2017). The Role of the European Union in Regulating Cybercrime. *Quarterly Journal of International Police Studies*, 7(29). [in Persian].

U.S. Department of Commerce. Safe Harbor Privacy Principles and Related Frequently Asked Questions. July 21, 2000.

United States Dept of Defense. Technology and Privacy Advisory Committee (TAPAC) (2004). Safeguarding Privacy in the Fight against Terrorism: Report of the Technology and Privacy Advisory Committee: Washington, D.C: DOD Technological Innovations in Crime Prevention and Policing: A Review of the Research on Implementation and Impact.

User Data Protection: Global Approaches and Typology of Regulation, (2017), Research Center of the Islamic Consultative Assembly, Deputy of Infrastructure Research and Production Affairs, Office of Communication Studies and New Technologies. [in Persian].

Weiss, M. A & Archick, K. (2016). *U.S.-EU Data Privacy: From Safe Harbor to Privacy Shield*. Report. May 19, Washington D.C: University of North Texas Libraries.

Martin, Y & Kung, A, (2018). Methods and Tools for GDPR Compliance Through Privacy and Data Protection Engineering.

Zandi, M. R. (2014). *Preliminary Research in Cybercrime*. Tehran: Mizan Publications. [in Persian].
Zarkalam, S. (2007). Privacy of Internet Communications (Study in Iranian and European Union Law). *Islamic Studies and Law*, 8(1). [in Persian].
Ziber, U. (2011). *Computer Crimes*. Tehran: Ganj-e-Danesh Publications. Second Edition.